

העתק ממ"ש הגה"צ רבי שמואל מאיר הכהן האללענדער
זצוק"ל בקונטרס תו חיים (נדפס בסוף ס' שער התפלה בכמה
מהדורות ישנות) - תולדות הרה"ק רבי חיים מטשערנוביץ
זיע"א בעמח"ס באר מים חיים ועוד:

מהרה"ג מוה"ר שמואל מאיר הולנדר שליט"א בעהמח"ס
שו"ת ש"ם הכהן

תולדות הרה"ק ה"באר מים חיים" שהי' אבד"ק הראשון לק"ק
טשערנוביץ (ושהי' מכונה "טירער" זצוק"ל); נתקבל מפי הרה"ג
הצדיק ר' שמואל מאיר הולנדר שליט"א מק"ק טשערנוביץ. שהוא
ש"ב של הרה"ק בעל באר מים חיים, שזקנו הרה"ג ר' בנימין זאב
בלומנפלד הי' אב"ד ומגיד מישרים בתוך העיר לבוב¹, וזקנתו היתה
שמה אסתר בתו של נכדתו של הרה"צ ר' וואליש מסקולה זצ"ל, ואמו
של זקנתו היתה שמה רילה והיתה נכדתו של הרה"ג ר' רפאל
מייזעלס אב"ד דק"ק הורחב בעל מחבר ספר תוספות שבת על
הלכות שבת, וכמו אחד עשר שנים לפני פטירתו נתקבל לאב"ד לק"ק
הוריץ, והי' בן הרה"ג ר' חיים זצ"ל אחד מבניו של הרה"ג בעל מחבר
ספר חלקת מחוקק אל אה"ע ונצר מטעי משורשי הב"ח ז"ל, וענף
עץ אבות מענפי האילן מוהר"ר מנחם מן ז"ל, חתן הגאון בעל
משאות בנימין, ודור עשירי להגאון ר' משה איסרליש ז"ל בעמ"ח
הרמ"א כמו שכתוב בהשער של התוספות שבת, וגם נכתב שם מבנו
שבעהמ"ח ספר לזית חן היה דודו, ואביהם של הרה"ק ר' חיים
מצ'רנוביץ והרה"ק ר' הירש מיוחס הי' ג"כ מבניו של התוספות שבת.
ע"כ הי' הגאון בעמ"ח הבאר מים חיים נכדו של התוספות שבת².

¹ יו"ד שלו חל בח' כסלו.

² במגילת יוחסין בתחלת ס' שו"ת ש"ם הכהן מופיע ג"כ זה היחס: "אמו של זקני ר' בנימין זאב - אסתר
ז"ל היתה בהה"צ ר' וואליש מסקאהל ואמה רעלא היתה נכדת ההג' הג' ר' רפאל מייזעלס אבד"ק האדרוב
ואח"כ אבד"ק פראצק בעהמח"ס תוספות שבת על הל' שבת והי' בה"ג ר' חיים ז"ל שהי' בנו של הבעל"מ
חלקת מחוקק ונכד הב"ח וכן להג' ר' מנחם ז"ל חתנו של בעל משאות בנימין וכן להרמ"א ז"ל. והרה"ק ר' חיים
מצ'רנאביץ בעהמח"ס סדורו של שבת ובמ"ח הי' ג"כ נכד התוס' שבת. והג' בעהמח"ס לזית חן הי' דודו".

א

ש"ב הה"ק ר' חיים ז"ל המכונה טירער מצ'רנוביץ בעל פידורו של שבת, הי' תלמיד מובהק להה"ק ר' יחיאל מיכל המגיד מזלוטשוב ז"ל ולהה"ק מאפמא ז"ל בעמח"ס אוהב ישראל, והי' ג"כ מחותנו של האוהב ישראל³, הי' גאון איש אלוקים, האיר עיני בני ישראל בחיבוריו הקדושים "פידורו של שבת" "באר מים חיים על התורה" "ארץ החיים" על נ"ך ואסתר, וחלק ב' על מסכת ברכות, וספר "שער התפלה", ושאר ספרים נשארו בכתבי יד.

ב

הי' אב"ד דק"ק מוהליב, וקעשנוב, וטשערנוביץ, ובוטשאן, ולבסוף ימיו עלה לאה"ק, ושם מנוחתו כבוד. הה"ק ז"ל הפליא לעשות לקרב כל ישראל לאביהם שבשמים נפטר כ"ז (י"א כ"ח) כסליו תקע"ג.

ג

קודם שבא לטשערנוביץ הי' אב"ד דק"ק קריפטש בגליצ'י, רק ע"י שונאים שהיו לו כמה שדרש דברי מוסר ע"כ עזב את עיר קריפטש ובא לעיר צ'רנוביץ בעש"ק. והלכו אצלו כל הת"ח מצ'רנוביץ לקבל פניו ולכבדו, והי' אז העיר צ'רנוביץ קטנה שהיתה תחת ההר, ולא כמו שהיא כעת על ההר, ובקשו אותו אנשי העיר שיהי' אצלם רב, ולא הי' להם לשלם שכר טוב רק הי' להם בית במתנה מנגיד אחד אז אמרו לו הקהל שנותנים לו במתנה זה הבית, והוא הי' לו שם הבהמ"ד שלו והי' לו דירה בזה הבית, ומה שנשאר לו מהחדרים בזה הבית ברחוב באנהויף שטראססע, ישכיר לאחרים ויהי' לו מזה השכ"ד [שכר דירה] פרנסה, וקבל הבית והסכים להשאר שם רב ואב"ד, וזה הבית עומד על ההר, ע"כ הלך לחוץ והרים ידו על ההר וברך את העיר שיהי' נעשה עיר גדולה של סוחרים, ותהי' מבורכת,

³ ראה בהקדמה לספח"ק באר מים חיים (אבן ישראל, תשנ"ט) עמ' קמח, שהובא מכתבו של הרה"ק מקאזניץ זי"ע שכותב לרבינו ולמחותנו הרה"ק מאפמא אודות השידוך וכו' עיי"ש.

קצו

תולדות הרה"ק „באר מים חיים“

מהרה"ג מוה"ר שמואל מאיר הולנדר שליט"א בעהמח"ב שו"ת ש"ם הפהן
תולדות הרה"ק „באר מים חיים“ שהי' אבד"ק הראשון לק"ק משערנוביץ
(ושהי' מכונה „טירער" זצוק"ל); נתקבל מפי הרה"ג הצדיק ר' שמואל
מאיר הולנדר שליט"א מק"ק טשערנוביץ. שהוא ש"ב של הה"ק בעל באר
מים חיים, שזקנו הרה"ג ר' בנימין זאב בלומנפלד הי' אב"ד ומגיד
מישרים בתוך העיר לבוב, וזקנתו היתה שמה אסתר בתו של נכדתו של

עיר קריפטש יהי' עיר
קטנה בשביל שרדפו אותו
ואנשים מזה העיר לא יהי'
להם פרנסה מזה העיר רק
יצטרכו לעשות מסחר

בעיר הסמוכה לקריפטש, וברך את העיר צ'רנוביץ בברכת כהנים,
וכן הי' שנתקיים ברכתו שנעשה צ'רנוביץ עיר גדולה של סוחרים
ועשירים, ולא הי' נשרף בשם בעת שריפה ב' בתים רק בית אחד,
גם במלחמה הראשונה לא נשרפה כל העיר, וזה הי' ע"י ברכתו של
הה"ק זצ"ל.

וקריפטש נעשתה עיר קטנה ואנשים שהיו דרים בשם היו מוכרחים
כל היום להיות בעיירות אחרות לצורכי פרנסתם, כך סיפרו לי
הזקנים מצ'רנוביץ, וגם דברתי עם אנשים מקריפטש שאנשים שהיו
להם בשם בתים של עצמם ורצו למכור הבתים שלהם לא הי' מי
שיקנה רק בזול מאד, וכל אנשי העיר צ'רנוביץ אפילו החופשים אמרו
שלעיר יש זכות שנתברכה ע"י הה"ק זצ"ל, והה"ק ר' חיים טירער
ז"ל שהי' מכונה בשם ר' חיים צ'רנוביצער הי' בן הה"ק ר' שלמה
ז"ל שהי' מרביץ תורה בעיר הורדנקה גליצי'.

ד

והשענדער [סטענדער] שהי' לומד עליו נמצא בעיר צ'רנוביץ
בביהכנ"ס שלו, והוא העמוד שאצלו מתפללים.

ה

פעם אחת היו מתקנים הרצפה של ביהמ"ד ולקחו העמוד ממקומו
ומצאו בשם תחת העמוד מכתב מהתולדות של זה הביהמ"ד,
וכשבאתי לביהכנ"ס להתפלל פעם אחת הראה לי השמש שהי'
בביהכנ"ס שהי' סופר ההעתק מזה הכתב שמצאו בשם, והכתב יד
לקח איש אחר, והי' כתוב בשם איך שהרה"ג ר' חיים ז"ל הי' רב
בצ'רנוביץ שלשה ועשרים שנה, והי' דר בשלשה חדרים והי' לו
בחצר שני חדרים עם בית חיצון שהי' זה הביהמ"ד שלו ושאר חדרים

ג

מהבית הי' מושכר לאחרים, ולקח שכ"ד וזה הי' פרנסתו, ובשנת חמשת אלפים וחמש מאות וארבעה ושישים הי' מלחמה מלכות אסטרייך עם רומני' ולקחה המלכות אסטרייך את כל מדינת בוקבינה וגם צ'רנוביץ, ונעשת העיר ראש למדינות בוקבינה, שהי' הכל שייד למלכות אסטרייך, ויצא גזר מהמדינה שלא יתכנסו ישראל ביחד ולא יעשו מנין בביהמ"ד אבל הה"ק ר' חיים ז"ל לא שמע לזה הגזירה ולא ביטל תפילה ציבור בביהכנ"ס, ע"כ הי' עליו מסירה לממשלה מדוע הוא עושה כן, וגם יצא גזרה מן הממשלה שצריך כל אחד ואחד לשלוח בניו ובנותיו ללמוד בבית ספר העממי, והה"ק ר' חיים ז"ל הי' כנגד זה כי הי' ברצונו שילמדו תורה ויהיו להם מלמדים תלמידי חכמים ויראי שמים, אז עשו כרצונו, ולקחו מלמדים ישראלים ות"ח, אבל היו מן המשכילים, ולא רצה הה"ק ז"ל ע"כ הי' להם מסירה למלכות עבור זה וירא מן העונש חמור וכנס כל העיר ואמר להם שמוכרח לעזוב את העיר צ'רנוביץ מחמת יראת העונש ולא הי' רצון העיר שיעזוב אותם כי אמרו שישתדלו שיהי' טוב, והוא לא רצה ופחד, ואמר להם שתמיד יקרא הרב מעיר צ'רנוביץ, והי' נקרא ר' חיים מצ'רנוביץ, ע"כ אע"פ שהי' שמו ר' חיים טירער חתם וכתב עצמו ר' חיים מצ'רנוביץ, זה הכתב מהמסירה הי' מוצאים בעיר צ'רנוביץ שנת תרע"ז אחר המלחמה הראשונה שנעשת בחזרה עיר צ'רנוביץ שייר לרומני' מצאו זה התיק בתוך הכתבים של הממשלה הגבוה עם חתימת ידו של הה"ק ר' חיים טירער, וקודם שנמסע משם הניח אבן הפינה בעיר צ'רנוביץ בביהכנ"ס הגדולה שהיא כעת עוד שם, ואמר להם שברצונו ליסע לאה"ק וקרא להגבאי שהי' בביהכנ"ס שלו שהי' שמו עמנואל מנעיל מאלימנציה ואמר לו שמע לי זה הדבר הנה ברצוני ליסע לאה"ק והבית שלי מה שנתנו לי הקהל במתנה שיהי' שלי אני נותן לך במתנה על תמיד שיהי' תמיד הביהכנ"ס שלי להתפלל עד שיבא משיח צדקנו בב"א ע"כ הנני נותן לך רשות שתהי' תמיד כל ימי חייד גבאי בביהכנ"ס שלי ותשמור את ביהכנ"ס, ומן הדירות שלי יהי' על צרכי ביהכנ"ס, תשתדל שהי' תמיד מנין בביהכנ"ס בבוקר ובערב, ואין לך רשות למכור את הבית שלי, רק

הרשיון מה שיש לך ממני להיות גבאי ומשתדל בזה הבית והביהכנ"ס, והג' חדרים מה שאנכי דר בשם כעת יהי' עבור עזרת נשים, וגם עבור השמש מביהכנ"ס, והבנים והבנות שלי מכל המשפחה אין להם שום חלק ונחלה בזה הבית, כי אין ברצוני שיהיו הם המשתדלים בזה הבית רק אתה תהיה המשתדל והגבאי בזה הבית, והטעם בזה אי אפשר לכתוב לכם כעת, וכל מי שלא ישמע מה שאנכי כותב ומבקש כעת אני אריב את ריבו, ונטל מכל אחד ואחד מבניו ומכל אנשי העיר את ידיהם ובירך אותם בברכת הפרידה ליסע הארה"ק, ובנו הי' מלווה אותו ולפני שנפרד ממנו לקח את ידו ואמר לו שיעשה תשובה וילך בדרך טוב, ואם לאו אני עושה עמך כמו שאמרתי להגבאי שלי מהבית, ולקח ממנו את ידו וברכו בברכת הפרידה והבטיח לו בנו שיעשה שתובה וילך בדרך הישר.

ונסע הה"ק ר' חיים לדרכו ליסע לארה"ק דרך עיר בוטשאן ברומני' ושמעו בני העיר בוטשאן איך שהה"ק ז"ל בבוטשאן נגשו אליו ובקשו אותו שיהי' רב אצלם, ושמע לבקשתם והי' בשם אב"ד רק שלשה שנים, והשאר ג"כ בשם לזכר את הביהמ"ד שלו ומשם נסע לארה"ק.

ו

בעת שהי' שייך בוקבינה תחת מלכות אסטרייך, נעשה גזירה שכל אחד ואחד מחויב לכתוב את ביתו ולרשום בבית המשפט שלהם בפנקס כדי לידע למי שייך זה הבית, אז לא רצה עמנואל הגבאי לילך לבית המשפט, אז מכר זה הבית לר' וולף ווילנער ונעשה זה הר' ואלף בעל הבית מזה הרבה שנים, ואח"כ מכר זה הבית להברון פירסט, וזה הברון פירסט לא הי' יכול להשתדל בזה הבית כי הי' שר גדול ונתן במתנה לר' שמעון מעיירהאפער, וזה הר' שמעון נעשה עשיר גדול והי' מנהג הביהמ"ד בטוב, והיו מתפללים עמו בביהכנ"ס שם, זה מצאתי בהעתקה בכתב יד בביהכנ"ס שהי' תחת העמוד. והעתקתי אותה מהעתקה של הכתב יד הנ"ל.

ז

ובזמני היו גוים הבעלי בתים ורצו להרע לביהמ"ד ולא יכלו ופחדו כי הי' להם בקבלה מן אבותיהם שלא יעשו כלום כי זה שייד להה"ק שהי' רב הראשון בצ'רנוביץ.

ח

בעת שבאתי לצ'רנוביץ בשנת תרע"ג הייתי מתפלל כמה פעמים בזה הבימ"ד, מצאתי בשם את הגבאי שבתי העכלער ואמר לי שבכל שנה ושנה ביום הילולא שלו כ"ז כסליו עושים סעודה גדולה מכל העיר והי' מקבין מעות לצורך הכנסת כלות עניות או יתומות לזכות נשמת הה"ק ז"ל, במה שמקיימים מצות הכנסת כלה.

ט

פעם אחת הייתי גם בזה הסעודה והיו שם כל החשובים מהעיר בזה הסעודה, וכל מי שבא לעיר צ'רנוביץ הלך לראות את ביהמ"ד הישן של הה"ק ז"ל והיו מתפללים איזה תפלה בשם. ולאחר המלחמה הראשונה היו מדליקים אור החשמל שהי' נר תמיד לנשמת הה"ק ז"ל בזה הבימ"ד.

י

וסיפר לי דבר פלא שזה הנר הקטנה כבר דולק איזה שנים ולא נכבה ולא נתקלקל, ע"כ נראה מזה שיש עוד זכות הה"ק ז"ל בזה הבימ"ד, וקודם המלחמה האחרונה ראה גבאי הנגיד ר' יודל פייער מצ'רנוביץ ופעל הרבה לטובת ביהמ"ד וקנה ספרים ולמדו שם ביום ובלילה, וכעת שמעתי שהקומוניסטים לקחו כל הבתי מדרשים מצ'רנוביץ וסגרו וחרבו אותם אבל נשארו שלשה בתי כנסת פתוחים ובתוכם ביהמ"ד של הה"ק ז"ל ומתפללים שם, והי' להם כעת רב הוא ש"ב שלשלת היוחסין בנש"ק ירא ושלם מוהר"ר דוד טאבק ע"ה נכד הה"ק ר' שלום מבלז, ונכד הה"ק ר' יחיאל מיכל האגער אדמו"ר מסטרוזניץ.

יא

דברתי עם זקני העיר משארנוביץ שספרו לי ששמעו מאבותיהם שהיו יראים ממנו כ"כ שאם לאחד שהי' צריך ללילך לד"ת ולא רצה לילך לד"ת או לא רצה לקיים הפסק דין תיכף ומיד הי' לו עונש מות ר"ל.

יב

אם מיד אחר שקראו את אותו אדם והתרו בו ולא בא מיד לקח הרה"ק ז"ל החומש בידו וקרא העונש למי שלא ישמע לכהן שבימך שאנכי אדרוש מאתו, או שאר פסוקים והי' לו תיכף עונש מיתה.

יג

וכן הי' פעם אחד ראה איך אחד רוכב על הסוס, כדי לרחוץ את הסוס במים, והי' אז ש"ק, שלח אצלו השליח שלא ירכב על הסוס בשבת, ואמר אותו חצוף להשליח שאין זה מענינו של הרב, מאחר שהרב צריך לישוב בביתו ולא לראות מה שנעשה בחוץ. וע"ז נענה הרה"ק ז"ל שבודאי לא יחזור אותו מחלל שבת לביתו, ולקח החומש וקרא מה שכתוב שם מחללי' מות יומת, וכך הוה שנפל אותו מחלל שבת למים.

יד

באותו זמן היתה העיר משארנוביץ עיר קטנה והיתה נמצאת אז מתחת להר ודירת הרה"ק ז"ל היתה למעלה על ההר, והיו שם בעיר למטה פורקי עול שהנהיגו אצלם ריקודים בשבת של בחורים ובתולות עם מוזיק והי' מזה חילול שבת גדול, והרה"ק ראה את זה מדירתו שהיתה למעלה, ושלח את שלוחו להזהירם להפסיק בחילולי השבת, וכשלא רצו לשמוע בקולו, התחיל בהם מגפה גדולה ר"ל ונפלו מהם אחדים, והשאר רעדה אחזתם והפסיקו את כל החילול שבת הנ"ל. (אותם חצופים באו אח"כ לרה"ק ז"ל ואמרו לו שבודאי יקבל את עונשו מאחר שביטל מהם עונג שבת שלהם, והרה"ק ז"ל נזקק לאותם אנשים והסביר להם את גודל ענין השבת, ואת ענין עונג השבת).

טו

סיפר לי הרה"ג מוהר"ר חיים מרדכי ראלעער ז"ל בעמח"ס שו"ת באר חיים מרדכי, שאצל הרה"ק מריזין זצ"ל הי' חשוב מאד הספר הקדוש באר מים חיים, ומסביר שאין הוא רואה שום ספר שיהי' כתוב בצורה של כדבר איש אל רעהו כמו הספר הקדוש הנ"ל, וסיבת הדבר היתה מאחר שמנהגו של הרה"ק בעל באר מים חיים ז"ל היתה שכל ליל ו' הי' רגיל לפתוח את הארון קודש ודיבר דבר התעוררות ומוסר ולא הי' בשם אף אחד אלא הסופר שכתב את כל אשר שמע, (ולכן הוא כדבר איש אל רעהו).

טז

פעם אחת בא להרה"ק ז"ל זקני הרה"ק מוה"ר שמשון מאזרעאן, שהי' בן הרה"ק ר' פייביש מזבריז ומחותנו של הרה"ק ר' מאיר פרמישלאן, ומצא את הרה"ק ז"ל בביהכנ"ס ושם הרה"ק עם האורח הגדול והזמינו לביתו, ובביתו לא הי' מה לאכול, וצעקה הרבנית מדוע הביא אתו עוד אורח בזמן שאפילו לו אין מה לאכול, ואמר שלא תצעק מאחר שהאורח הוא אורח יקר וחשוב, ובינתיים שלח הרה"ק ז"ל את התפילין של ר"ת שלו למשכון כדי שיהי' משהו לקנות, והרבנית לא אמרה דבר והגישה לשולחן לאכול לחמני' אחת וגם קערה אחת עם רוטב וכף אחד, ולא רצה הרה"ק האורח לאכול מפני שאמר שאין זו סעודה מספקת לבעלי', והפציר בו הרה"ק ז"ל שיאכל ובודאי יספיק לשניהם, ואמר ז"ל שדרך אכילתן יהי' שכל אחד יאכל כף ואח"כ יאכל השני כף עד שיגרמו המרק, ואף שהרה"ק ר' שמשון לא הי' רגיל לעניות כזו לאכול בכף של עץ וקערה של חרס ומחמת החביבות אכל, ואמר שתמיד הרגיש הטעם הטוב ההוא שהי' בטעם גן עדן כשאכל עם הרה"ק ז"ל.

יז

(וגם אני ראיתי אצל נכדיו את הקפטן של הרה"ק הבאר מים חיים ז"ל, והי' איש גדול בקומה).

יה

פעם אחת רצו אנשי העיר טשארנוביץ להכנס להרה"ק ז"ל ולשאול אותו מדוע אינו מוכיח את בנו, וכשבאו לפתח ביתו שמעו שהרה"ק ז"ל עומד ליד ארון הקודש ואומר רבש"ע מדוע מרשה אתה לדבר על בניך, הרי גם לי יש בן שאינו בסדר ואם יבואו אלי ויאמרו רעות על בני ארגוז על האומרים, והאנשים שעמדו בחוץ כששמעו את שיח הרה"ק ז"ל הלכו לביתם ולא נכנסו להרה"ק ז"ל. (ואח"כ עשה בנו תשובה)⁴.

יט

כשנשתדך הרה"ק ז"ל עם בנו הנ"ל עם הרה"ק מאפטה לא ידע הרה"ק את מי הוא לוקח לחתן, רק ידע שהוא נעשה למחותנו של הבאר מים חיים ז"ל, ואחר החתונה אמרה בתו של הרה"ק מאפטה לאביה שבעלה לא מתנהג כשורה ולכן רצתה הימנו גט והוא לא רצה בשום אופן ליתן לה גט מאחר שלא רצה להפרד מרה"ק מאפטה ז"ל, ובא הרה"ק מאפטה לטשארנוביץ לבית הרה"ק בעל באר מים חיים ז"ל, ואמר לבנו שאם ירצה ליתן גט לבתו מוטב ואם לאו, הרי ישנם שני דרכים שהאשה קונה את עצמה בגט או . . . אם רצונך אסיים את המשנה, והבטיח הבן הנ"ל ליתן גט, ואח"כ פנה הרה"ק ז"ל להרה"ק מאפטה ז"ל ואמר לו שאין רצונו לנתק את קשרי המחותנות אתו אע"פ שבניהם נפרדים, והסביר הטעם מאחר שבעולם העליון מתראים כל המחותנים ונפגשים והוא רוצה להפגש עם מחותן גדול כזה, והסכים הרה"ק מאפטה ז"ל לזה, ונפרדו שני הגדולים בשמחה. ואח"כ אמר הרה"ק בעל באר מים חיים ז"ל שפעם

⁴ בספר מהרש"ם הכהן ח"א פ' תולדות (ע' קמ) מביא ג"כ מעשה זה באו"א קצת: "מעשה שש"ב הח"ק ר' חיים אבדק"ק צרנוביץ זצלה"ה בעהמח"ס באר מים חיים, ה' לו בן אחד שבימי ילדותו לא ה' מתנהג עצמו כשורה, ה' ברצון הבעלי בתים לילך אצלו ולומר לו מדוע שותק שבנו אינו הולך בדרך הטוב ואינו אומר לו דברי מוסר, כשרצו לילך אצלו ולומר לו ה' שומעין מאחורי הפתח מבהכנ"ס שלו שפתח את הפתח בביהמ"ד וה' מדבר לארון קודש, רבש"ע הנה יש לי בן שאינו טוב ואם יאמרו עליו רע יהי' אני בכעס עליון מדוע מדבר רע על בני ואתה שיש לך בנים הישראל ומניח לשמן לדבר רע על בניך אע"פ שאין המה טובים אין אתה צריך לדבר רע לשמן עליהם" ע"כ כששמעו הבעלי בתים משם הלכו לביתם ולא דברו רע על בנו". עיי"ש איך שמבאר עפ"י הפסוק בפ' תולדות באריכות, ועי' בספח"ק תכלת מרדכי (מהרה"ק מבערזאן זי"ע) פ' תולדות (ח) שהביא בשם אביו זה המעשה עם הבאמ"ח.

שמע את הרה"ק מאפטה להתפלל וחזר לביתו ובכה וכששאלה אותו הרבנית מדוע הוא בוכה אמר שעכשיו הוא רואה שעוד לא התפלל עד היום.

ב

ידוע ומפורסם שהרה"ק בעל באר מים חיים ז"ל הי' בש"ק במדרגה יותר גבוהה.

בא

פעם אחת הלך הרה"ק ז"ל לקבץ כספים לדבר מצוה ופגע בדרכו בחבורה של אנשים ליצנים וביקש הרה"ק ז"ל מאתם שיתנו לו על הדבר מצוה, ושאל אחד מבני החבורה, אותו כמה צריך לדבר מצוה. זה, ואמר לו הרה"ק כך וכך, והוציא האיש הנ"ל את כל הכסף מצלחתו ונתן להרה"ק ז"ל, והשתומם הרה"ק ז"ל על המראה, ורצה להחזיר את אותו האיש בתשובה, ובירכו שירגיש קצת מהעונג שבת שלו, ומאז נעשר. האיש הנ"ל לבעל תשובה גמור, ותמיד כשהגיע יום ד' בשבוע התחיל לבעור אצלו קדושת השבת.

בב

פעם אחת שאל הרה"ק ר' אלימלך מליזנסעק בעמ"ס נועם אלימלך את תלמידיו אם רוצים לראות איך יהודי מכבד ומקיים את השבת ואיך יש אצלו עונג שבת, והסכימו התלמידים אליו והתחילו להתחקות על מעשיו במשך השבוע וראו שהוא יהודי פשוט מאד ועומד כל היום בהשענך שלו וגם בים ו' עמד שם עד חצות היום וכשהגיע חצות היום מיד לבש היהודי הנ"ל מלבושי שבת ונהפך לאיש אחר, והתחיל לשורר ולזמר לכבוד שבת, והשתוממו התלמידים על המראה הנ"ל ובקשו ממנו שיספר להם את קורותיו, וסיפר להם שהוא הי' סוחר גדול בבהמות ופעם הגיע מסחרו להעיר טשערנוביץ והי' אתו סכום כסף גדול וכשהגיע השבת לא הי' לו איפה להחביא הכסף

וכששמע את שמע הרב הקדוש ז"ל נכנס אליו להפקיד אצלו את הכסף, ובמוצש"ק בא להרה"ק ז"ל לבקש את כספו וחפש הרה"ק ז"ל את הכסף ולא מצא ונבהל מאד הרה"ק ז"ל ונתעלף, והעירו אותו מהתעלפותו וחפש שוב ולא מצא והתעלף עוד הפעם ולא יכלו להעירו, ואותו האיש שראה את המצב צעק שהוא מוחל להרה"ק את הכסף, ובקושי העירו את הרה"ק ומסרו לו מה שאמר האיש, והחי' הרה"ק ז"ל את נפשו ובשכר זה הבטיח לאותו אדם שירגיש את העונג שבת שהוא מרגיש, ומאותו היום התחיל להרגיש בכל שבת עונג שבת גדול כמו שהם רואים.

כג

פעם אחת באו לש"ק להרה"ק ר' ברוך מזיבז נכד הבעש"ט ז"ל הרה"ק באר מים חיים ז"ל והרה"ק מסובארן ז"ל והרה"ק ר' צבי מזידיטשוב ז"ל ובעש"ק ישבו לאכול עם הרה"ק הרבי ר' ברוך ז"ל ונתן להם הר' ברוך ז"ל דגים לאכול ואמר לקיים מה שכתוב טועמי חיים זכו, ופירש תיכף שכל הטועם זוכה לחיים, ונתן חתיכה מהדגים שלו להרה"ק באר מים חיים ז"ל וחתיכה להרה"ק מסובארן ז"ל ולהרבי מזידיטשוב לא נתן ושאל הרה"ק מזידיטשוב את הרה"ק ממזיבז מדוע לא נותן גם לו, וענה הרה"ק ז"ל מפני שצריכים להיות ראוי לזה, והתחיל הרה"ק מזידיטשוב לבכות, ואז אמר לו הרה"ק ממזיבז ז"ל אם אתה בוכה אז אתה כבר ראוי לזה ואני יכול ליתן לך, ונתן לו ולקח הרה"ק ממזיבז מהצדיקים הנ"ל מכל אחד חתיכה מזה שנתן להם ונתן להרה"ק מזידיטשוב ז"ל.

כד

הרה"ק ז"ל אמר פעם על מה שכתוב בראשו הפירוש הוא שהתפילין צריכים להיות חקוקים ממש בראש של האדם ולא על ראשו.

כה

ידוע שהמגרש והדירות הקרובות לביהמ"ד באר מים חיים בצ'רנוביץ היו שייכים לאיזה ערל נקוב בשם מילר והי' שונא ישראל גדול ובכל

פעם נסה בתחבולות שונות לבטל את הביהמ"ד והציק הרבה להגבאי דביהמ"ד וגם הקים בית חרושת על יד בית המדרש וכמובן הקים גם שומרים בבית החרושת ופעם כשבעל הבית החרושת הרשע הי' בלילה בחצר בית החרושת פתאום ראה לפניו יהודי זקן בעל צורה נהדרת ושאל אותו מי הרשה לך להכנס ובפרט בלילה, וע"ז השיב לו הזקן דע לך שאני פה בעל הבית של הביהמ"ד ותשאל להשומרים שלך ותראה כי נכנסתי והם לא ראו אותי ולסימן תראה שבבית המדרש נראה עכשיו אור אף שלא הדליקו ובאתי להזהירך שתפסיק להציק להגבאי כי אין עונשין אלא א"כ מזהירין ונעלם והערל נתפעל מאד ושאל את שומריו וראה הכל כי כן הוא ותפעם רוחו ותיכף הלך להגבאי וסיפר לו כל הענין והבטיח לו לא להציק לו יותר ואדרבה עוד נתן לחם חדר לעזרת נשים וראה זה דבר פלא כי ביהמ"ד באר מים חיים עומד גם היום אם כי הרבה בתי כנסיות נחרבו במלחמות העולם והרבה נסגרו וזה עודנו עומד ומתפללים בו.

כו

פעם נתקלקל הנר תמיד בביהמ"ד של הה"ק באר מים חיים וצ"ל והודיעו להגבאי שיתקנו והתרשל ולא תקנו ונעשה סגי נהור ר"ל על כל ימי חייו.

כל זה כתבתי לכבוד ש"ב הרה"ק בעהח"ס באר מים חיים ז"ל שהי' נכד זקני בעל מחבר תוספות שבת כדי לקיים מה שכתב הירושלמי לעולם יראה אדם בשעת למודו כאילו בעל השמועה עומד לנגד עיניו, שנאמר והיו עיניך רואות את מורידך, וי"ל הפירוש מכיון שאם אומרים השמועה הרי שפתיו מדובבות בקבר וזה הענין של הבעל השמועה עומד לפניו.

דברי ש"ב הרב שמואל מאיר הכהן הולנדר רב"ד וחבר הרבנות הראשית בצראנוביץ ואבד"ק אמסאנא ודרבאון

תו סיפורי הרה"ק בעל באר מים חיים **חיים**

בהח"ג הק' ר' נתן דוד אבד"ק אמסאנא זצלה"ה דחופ"ק
תל אביב